

ГРАВЕ ОСИГУРУВАЊЕ НЕЖИВОТ АД СКОПЈЕ

Акционерско Друштво за осигурување
ГРАВЕ НЕЖИВОТ СКОПЈЕ

Бр. 0202 - 28/8
05.12.2019 год.
Скопје

ОПШТИ УСЛОВИ
ЗА ОСИГУРУВАЊЕ ИМОТ

Скопје, декември 2019 година

Усвоена со одлука на Управен одбор број 28/7 од 05.12.2019 година

ГРАВЕ ОСИГУРУВАЊЕ НЕЖИВОТ АД СКОПЈЕ

ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ОСИГУРУВАЊЕ ИМОТ

Скопје, мај 2004 год.

ВОВЕДНИ ОДРЕДБИ

Овие услови се применуваат за осигурување имоти со исклучок на оние видови осигурување имоти што изричito ја исклучуваа примената на овие Услови. Во овие Услови значи: во зависност од содржината на договорот за осигурување, се применуваат на:

„ОСИГУРИТЕЛ“ - ГРАВЕ ОСИГУРУВАЊЕ НЕЖИВОТ АД СКОПЈЕ;

„ДОГОВАРАЧ НА ОСИГУРУВАЊЕ“ - лице што со осигурителот склучува договор за осигурување;

„ОСИГУРЕНИК“ - лице на кого имотот му е осигурен и кому му припаѓаат правата од осигурувањето;

„ПРЕМИЈА“ - износ што се здружува односно се плаќа за осигурување по договор за осигурување;

„СУМА НА ОСИГУРУВАЊЕ“ - износ на кој имотот, односно имотниот интерес е осигурен, ако од содржината на договорот за осигурување не произлегува нешто друго;

„ЛИСТ НА ПОКРИТИЕ“ - потврда што привремено ја заменува полисата;

„ПОЛИСА“ - документ на договорот за осигурување.

I. ОПШТИ ОДРЕДБИ

СКЛУЧУВАЊЕ ДОГОВОР ЗА ОСИГУРУВАЊЕ

Член 1

(1) Договор за осигурување на имотот може да склучи лице кое има интерес да не настане осигурен случај, затоа што би претрпело некоја материјална загуба.

(2) Договор за осигурување е склучен кога договарачите ќе ја потпишат полисата на осигурување или листот на покритието (член 957 од Законот за облигациони односи).

Усната понуда направена до осигурителот за склучување договор за осигурување, не ги обврзува ниту понудувачот ниту осигурителот. Писмената понуда направена на осигурителот за склучување договор за осигурување го обврзува понудувачот, ако тој не одредил поинаку.

Ако осигурителот во тој рок не ја одбие понудата што не отстапува од Условите под кои тој го врши предложеното осигурување, ќе се смета дека тој ја прифатил понудата и дека договорот е склучен. Во тој случај договорот се смета за склучен кога понудата пристигнала кај осигурителот.

Ако осигурителот по однос на примената понуда побара каква било дополнна или измена, како ден на приемот на понудата ќе се смета денот кога осигурителот ја примил бараната дополнна или измена, односно кога ќе биде известен за прифаќање на неговите услови.

(3) Одредбите од ставот (2) на овој член се применуваат и кога се врши измена на постојниот договор за осигурување.

ПОЛИСА И ЛИСТ НА ПОКРИТИЕ

Член 2

- (1) Во полисата за осигурување мора да биде наведено следното: договорни странки, осигурениот предмет, ризикот опфатен со осигурувањето, траење на осигурувањето и периодот на покритието, сумата на осигурувањето или дека осигурувањето е неограничено; периодот на покритието, сумата на осигурувањето или дека осигурувањето е неограничено; периодот на покритието, сумата на осигурувањето или дека осигурувањето е неограничено; периодот на покритието, сумата на осигурувањето или дека осигурувањето е неограничено;
- (2) Полисата за осигурување може да биде привремено заменета со листа на покритието, во која се внесуваат битните елементи на договорот.
- (3) Осигурителот е должен да го предупреди договарачот на осигурувањето дека општите и посебните услови на осигурување се составен дел на договорот и да му го предаде нивниот текст, ако тие услови не се печатени на самата полиса.
- (4) Извршувањето на обврските од став (3) на овој член мора да биде констатирано на полисата.
- (5) Во случај на несогласување на некоја одредба за општите и посебните услови и некоја одредба од полисата, ќе се примени одредбата од полисата, а во случај на несогласување на некоја печатена одредба на полисата и некоја нејзина ракописна одредба, ќе се примени оваа последнава.
- (6) Според спогодбата на договарачите, полисата може да гласи на определено лице по наредба или на доносител (член 958).

СКЛУЧУВАЊЕ ДОГОВОР ВО ИМЕ НА ДРУГ БЕЗ ОВЛАСТУВАЊЕ

Член 3

- (1) Тој што ќе склучи договор за осигурување од името на друг без него овластување, му одговара на осигурителот за обврските од договорот сè додека оној од чие име е склучен договорот не го одобри.
- (2) Заинтересираниот може да го одобри договорот и откако настанал осигурен случај.
- (3) Ако одобрението е одбиено, договарачот на осигурувањето должи премија за периодот на осигурувањето во кој осигурителот е известен за одбивање на одобрението.
- (4) Не одговара за обврските од осигурувањето работоводителот, без налог што го известил осигурителот дека истапува без овластување од името и за сметка на друг. (член 960)

ОСИГУРУВАЊЕ НА ТУЃА СМЕТКА ИЛИ ЗА СМЕТКА НА ОНОЈ ЗА КОГО СЕ ОДНЕСУВА

Член 4

- (1) Во случај на осигурување на туѓа сметка или за сметка на оној за кого се однесува, обврските за плаќање на премијата и другите обврски од договорот е должен да ги извршува договарачот на осигурувањето, но тој не може да ги врши правата од осигурувањето, дури и кога држи полиса, без согласност од лицето чиј интерес е осигурен и кому тие му припаѓаат.
- (2) Договарачот на осигурувањето не е должен да му ја предаде полисата на заинтересираното лице додека не му бидат недоместени премиите што ги исплатил на осигурителот, како и трошоците за договорот.
- (3) Договарачот на осигурувањето има право на првенствена наплата на овие побарувања од надоместот како и право да бара нивна исплата непосредно од осигурителот.
- (4) Осигурителот може на секој корисник на осигурувањето за туѓа сметка да му ги истакне сите приговори што врз основа на договорот ги има договарачот на осигурувањето (член 961).

СУМА НА ОСИГУРУВАЊЕ И ОСИГУРЕНА ВРЕДНОСТ

Член 5

(1) Договор за осигурување може да се склучи на сума на осигурување како што следи:

1. На suma на осигурување што ќе ја одреди договарачот на осигурувањето;
  2. На suma на осигурување што ќе ја одредат заеднички осигуреникот и осигурителот (месечно верижно зголемување на сумата на осигурување);
  3. На вистинска вредност, но најмногу до сумата на осигурување што ја одредил договарачот на осигурувањето, коригирана за промената на цените во тековната година на осигурувањето до денот на настанувањето на секој посебна предмет (еден или повеќе осигурени предмети), односно за поодделно средство евидентирано во книговодството на основните средства и средствата назадничка потрошувачка кај осигуреникот;
  4. На нова вредност во согласност со Посебните услови за осигурување по кои е предвидено осигурување на одредени предмети на нова вредност.
- Нова вредност претставува пазарната вредност на денот на склучување на осигурувањето. На нова вредност не може да се осигуруваат основни средства чија вистинска вредност е помала од 60% од новата вредност.
- (2) Во случај предвиден со Тарифата на премии сумата на осигурувањето може спогодбено, помеѓу договарачот на осигурувањето и осигурителот да се одреди во висина на износот на можна штета, односно трошоци (осигурување на „прв ризик“).

ДОПОЛНИТЕЛНО НАМАЛУВАЊЕ НА ВРЕДНОСТА

Член 6

Ако осигурената вредност се намали за време на траењето на осигурувањето, секоја договорна страна има право на соодветно намалување на сумата на осигурувањето и на премијата, почнувајќи од денот кога своето барање за намалување ѝ го сооптил на другата странка. (член 989)

II. НАДОСИГУРУВАЊЕ И ДОГОВОР СО ПОВЕЌЕ ОСИГУРИТЕЛИ

Член 7

- (1) Ако при склучување на договорот една страна се послужила со измама и така договорила suma на осигурувањето поголема од вистинската вредност на осигурениот предмет, другата страна може да бара поништување на договорот.
- (2) Ако договорената suma на осигурувањето е поголема од вредноста на осигурениот предмет, а притоа ниедна странка не постапила несовесно, договорот останува на сила, сумата на осигурувањето се намалува до износот на вистинската вредност на осигурениот предмет, а премиите се намалуваат сразмерно.
- (3) Во двата случаи совесниот осигурител ги задржува примените премии и има право на ненамалена премија за тековниот период. (член 988)

ПОВЕЌЕКРАТНО И ДВОЈНО ОСИГУРУВАЊЕ

Член 8

- (1) Ако некој предмет е осигурен кај двајца или повеќе осигурители од ист ризик, за ист

интерес и за исто време, така што збирот на сумите на осигурувањето да не ја надминува вредноста на тој предмет (повеќекратно осигурување), секој осигурител одговара за извршување во целост на обврските настанати од договорот што го склучил тој.

(2) Ако, пак, збирот на сумите на осигурувањето ја преминува вредноста на осигурениот предмет (двојно осигурување), а притоа договарачот на осигурувањето не постапил несовесно, сите тие осигурувања се полноважни и секој осигурител има право на договорената премија за периодот на осигурувањето во тек, а осигуреникот има право да бара од секој одделен осигурител надоместок според договорот склучен со него, но вкупно не повеќе од износот на штетата.

(3) Кога ќе стане осигурениот случај, договарачот на осигурувањето е должен да го извести за тоа секој осигурител на истиот ризик и да му ги соопшти имињата и адресите на другите осигурители, како и сумите на осигурувањето на одделните договори склучени со нив.

(4) При исплатата на надоместокот на осигуреникот, секој осигурител поднесува дел од надоместокот во сразмер во кој стои сумата на осигурувањето на која се обврзal тој спрема вкупниот збир на сумите на осигурувањето, па осигурителот што платил повеќе има право да бара од другите осигурители надоместок на повеќе исплатеното.

(5) Ако некој договор е склучен без назначување на сумата на осигурувањето или со неограничено покритие, ќе се смета како договор склучен со најголема сума на осигурување.

(6) За делот на осигурителот што не може да плати, одговараат другите осигурители сразмерно со своите делови.

(7) Ако договарачот на осигурувањето склучил договор за осигурување со кој настанало двојно осигурување не знаејќи за порано склученото осигурување, тој може, без оглед на тоа дали поранешното осигурување го склучил тој или некој друг, во рок од еден месец откако дознал за тоа осигурување, да бара соодветно намалување на сумата на осигурувањето и на премиите на подоцнежното осигурување, но осигурителот ги задржува примените премии и има право на премија за тековниот период.

(8) Ако до двојното осигурување дошло поради намалување на вредноста на осигурениот предмет за време траењето на осигурувањето, договарачот на осигурувањето има право на соодветни намалувања на сумите на осигурувањето и на премиите, почнувајќи од денот кога своето барање за намалување му го соопштил на осигурителот.

(9) Ако при настанувањето на двојно осигурување договарачот на осигурувањето постапил несовесно, секој осигурител може да бара поништување на договорот, да ги задржи примените премии и да бара намалена премија за тековниот период. (член 990)

III. ПОДОСИГУРУВАЊЕ

Член 9

(1) Кога ќе се утврди дека во почетокот на односниот период на осигурувањето вредноста на осигурениот предмет била поголема од сумата на осигурувањето, износот на надоместокот што го должи осигурителот се намалува сразмерно, освен ако поинаку не е договорено.

(2) Осигурителот е должен да даде целосен надоместок сè до износот на сумата на осигурувањето, ако е договорено дека односот меѓу вредноста на предметот и сумата на осигурувањето нема значење за определување на износот на надоместокот. (член 992)

IV. ТРАЕЊЕ НА ДОГОВОРОТ ЗА ОСИГУРУВАЊЕ ВАЖНОСТ НА ДОГОВОРОТ

Член 10

Договор за осигурување може да се склучи:

- 1) со одреден рок на траење и;
- 2) со неодреден рок на траење, кој се продолжува од година во година.

ОСИГУРЕН СЛУЧАЈ

Член 11

(1) Настанот со оглед на кој се склучува осигурувањето (осигурениот случај) мора да биде иден, неизвесен и независен од исклучивата волја на договарачот (член 954 став 1). Се смета дека во осигурувањето на предмети настанал осигурен случај во оној момент кога една од осигурените опасности ненадејно и неочекувано почнала да се остварува на осигурениот предмет и да го оштетува, односно да ја остварува штетата.

(2) Договорот за осигурување е ништовен ако во моментот на неговото склучување веќе настанал осигурен случај, или тој бил во настанување или било извесно дека ќе настапи, или ако веќе тогаш престанала можноста тој да настане.

(3) Ако е договорено дека со осигурувањето ќе биде опфатен определен период што му претходи на склучувањето на договорот, договорот ќе биде ништовен само ако во моментот на неговото склучување на заинтересираната страна ѝ било познато дека веќе настанал осигурениот случај, односно дека веќе тогаш престанала можноста тој да настане (член 954 став 2 и 3).

ПРАВНА СИТУАЦИЈА ПО НАСТАНУВАЊЕ НА ОСИГУРЕНИОТ СЛУЧАЈ

Член 12

(1) Ако во текот на ист период на осигурувањето настанат повеќе осигурени случаи еден по друг, надоместокот од осигурувањето за секој од нив се определува и исплатува во целост со оглед на целата сума на осигурување, без нејзино намалување за износот на порано исплатените надомести во тој период (член 981 став 6).

(2) Во случај на уништување предмети (тотална штета или кога предметите по договор за осигурување се сметаат за уништени), осигурувањето престанува за уништените предмети.

Тотална штета е штетата кога вредноста на поправката е еднаква или поголема од сумата на осигурување за секој поединечен предмет (основно средство).

НАЧИН НА ИЗВЕСТУВАЊЕ

Член 13

(1) Сите известувања и пријави, што договарачот на осигурувањето е должен да ги направи во смисла на одредбите од овие и други услови на осигурување, задолжително треба писмено да се потврдат ако се направени усно, преку телефон, телеграма или на кој било друг начин.

Како ден на приемот на известувањето односно пријавата ќе се смета денот кога е применето известувањето односно пријавата. Ако известувањето односно пријавата се испраќа

препорачано, како ден на приемот ќе се смета денот на предавањето во пошта.
(2) Спогодбите што се однесуваат на содржината на договорот важат само ако писмено се склучени.

ПРОМЕНА НА АДРЕСА-НАЗИВ (ФИРМА)

Член 14

(1) Договарачот на осигурувањето е должен за промената на името или адресата, односно за промената на називот - фирмата и седиштето (на деловни простории), да го извести осигурителот во рок од 15 дена од денот на настанувањето на промената.
(2) Ако договарачот на осигурувањето не го извести осигурителот за промените од претходниот став, за вредноста на известувањето доволно е осигурителот да му прати на осигуреникот препорачано писмо според последните податоци за адресата на станот, деловните простории, односно називот-фирмата, со кои располага. Известувањето станува полноважно во денот во кој во нормални околности би вредело ако не дошло до промена од претходниот став.

ИЗМЕНИ НА УСЛОВИТЕ ЗА ОСИГУРУВАЊЕ И НА ТАРИФАТА НА ПРЕМИИ

Член 15

(1) Ако осигурителот ги измени Условите за осигурување или Тарифата на премии, должен е за тоа писмено, или на друг погоден начин, да го извести договарачот на осигурувањето најдоцна шеесет дена пред истекот на тековната година на осигурувањето.
(2) Договарачот на осигурувањето има право да го откаже договорот за осигурување во рок од шеесет дена од денот на приемот на известувањето. Во тој случај договорот за осигурување престанува да важи со истекот на тековната година на осигурувањето.
(3) Ако договарачот на осигурувањето не го откаже договорот за осигурување во рокот од став 2 од овој член, договорот за осигурување во почетокот на наредниот период на престанува да важи со извршените промени во Условите за осигурување, односно Тарифата на премии.

НАМАЛУВАЊЕ (БОНИФИКАЦИЈА) И ЗГОЛЕМУВАЊЕ НА ПРЕМИЈАТА (МАЛУС)

Член 16

Во видовите на осигурување и по условите утврдени со Посебните услови и Тарифи, договарачот на осигурувањето, односно осигуреникот, стекнува право на бонификација во вид на намалување на премијата за наредниот временски период на осигурување (бонус).
Во видовите на осигурувањето и по условите утврдени со Посебните услови и Тарифи, на договарачот на осигурувањето односно осигуреникот му се зголемува премијата за наредниот временски период во вид на доплата (малус).
Износот на бонусот или малусот се пресметува од премијата за последната осигурителна година.

НАДЛЕЖНОСТ ВО СЛУЧАЈ НА СПОР

Член 17

Во случај на спор помеѓу договарачот на осигурувањето - осигуреникот и осигурителот надлежен е стварно надлежниот суд спрема местото на склучување на договорот за осигурување.

V. ОБВРСКИ НА ОСИГУРЕНИКОТ, ОДНОСНО НА ДОГОВАРАЧОТ НА
ОСИГУРУВАЊЕТО

ПРИЈАВУВАЊЕ ОКОЛНОСТИ ЗНАЧАЈНИ ЗА ОЦЕНА НА РИЗИКОТ
Должност за пријавување

Член 18

(1) Договарачот на осигурувањето е должен при склучување на договорот да му ги пријави на осигурителот сите околности што се значајни за оцена на ризикот, а што му се познати или не можеле да му останат непознати. (Член 963)

Намерна неточна пријава или премолчување

(2) Ако договарачот на осигурувањето намерно направил неточна пријава или намерно премолчил некоја околност од таква природа што осигурителот не би склучил договор ако ја знаел вистинската состојба на работите, осигурителот може да бара поништување на договорот.

Во случај на поништување на договорот од причините наведени во став 2 на овој член, осигурителот ги задржува наплатените премии и има право да бара исплата на премијата за период на осигурувањето во кој побарал поништување на договорот.

Правото на осигурителот да бара поништување на договорот за осигурување престанува ако тој во рок од три месеци од денот на дознавањето за неточноста на пријавата или за премолчувањето не му изјави на договарачот на осигурувањето дека има намера да го користи тоа право. (Член 964, став 2 и 3)

Намерна неточност или нецелосност на пријавата

(3) Ако договарачот на осигурувањето направил неточна пријава, или пропуштил да го даде должностот известување, а тоа не го сторил намерно, осигурителот може, по свој избор, во рок од еден месец од дознавањето за неточноста или нецелосноста на пријавата, да изјави дека го раскинува договорот или да предложи зголемување на премијата сразмерно со поголемиот ризик.

Договорот во тој случај престанува по истекот на 14 дена откога осигурителот својата изјава за раскинување му ја соопштил на договарачот на осигурувањето, а во случај на предлог на осигурителот премијата да се зголеми, раскинувањето настапува според самиот закон ако договарачот на осигурувањето не го прифати предлогот во рок од 14 дена откога го примил.

Во случај на раскинување, осигурителот е должен во рок од 60 дена да го врати делот од премијата што отпаѓа на времето до крајот на период на осигурувањето. Ако осигурениот случај настанал пред да е утврдена неточноста или нецелосноста на пријавата или по тоа, но пред раскинувањето на договорот, односно пред постигнување спогодба за зголемување на премијата, надоместокот се намалува во сразмер меѓу стапката на платените премии и стапката на премиите што би требало да се платат според вистинскиот ризик. (член 965)

Проширување на примената на претходните ставови

(4) Одредбите од претходните ставови за последиците од неточна пријава или премолчувањето на околностите значајни за оцена на ризикот се применуваат и во случаи на осигурувања склучени од името и за сметка на друг, или во корист на трет или за туѓа

сметка, или за сметка на оној на кого се однесува, ако овие лица знаеле за неточноста на пријавата или за премолчувањето на околностите значајни за оцена на ризикот. (член 966)

Случаи во кои осигурителот не може да се повикува на неточноста или нецелосноста на пријавата

(5) Осигурителот, кому во моментот на склучувањето на договорот му биле познати или не можеле да му останат непознати околностите што се од значение за оцена на ризикот, а кои договарачот на осигурувањето неточно ги пријавил или ги премолчил, не може да се повикува на неточноста на пријавата или на премолчувањето.

Истото важи во случај кога осигурителот дознал за тие околности за време на траењето на осигурувањето, а не ги користел законските овластувања. (член 997)

ПЛАЌАЊЕ НА ПРЕМИЈАТА

Член 19

Должност за плаќање и примање на премијата

(1) Договарачот на осигурувањето е должен да ја плати премијата на осигурувањето, а осигурителот е должен да ја прими исплатата на премијата од секое лице кое има правен интерес таа да биде платена. (член 968 став 1)

(2) Премијата се плаќа во договорените рокови, ако треба да се исплати одеднаш, се плаќа при склучувањето на договорот. (член 968 став 2)

(3) На износот на премијата што се плаќа во договорени рокови може да се пресмета и да се наплати договорена камата.

(4) Ако договарачот на осигурувањето не ја плати премијата во договорениот рок, осигурителот може, покрај главницата, да му пресмета и затезна камата.

(5) Место за плаќањето на премијата е местото во кое договарачот на осигурувањето има свое седиште односно живеалиште, ако со договорот не е одредено некое друго место. (член 968 став 3)

(6) Ако премијата се плаќа преку пошта, се смета дека договарачот на осигурувањето со уплата на должностниот износ преку пошта ја измирил својата обврска спрема осигурителот откако во банката на осигурителот ќе пристигне паричната дознака.

(7) Ако премијата се плаќа со чековна уплатница на одредена сметка на осигурителот, ќе се смета дека договарачот на осигурувањето го извршил плаќањето на премијата тогаш кога ќе го уплати должностниот износ на чековната уплатница во корист на означената сметка на осигурителот под услов паричните средства пристигнат на сметката на осигурителот во банката-депонент.

ИЗВЕСТУВАЊЕ НА ОСИГУРИТЕЛОТ ЗА ПРОМЕНИТЕ НА РИЗИКОТ

Член 20

Зголемување на ризикот

(1) Договарачот на осигурувањето е должен кога е во прашање осигурување на имот да го извести осигурителот за секоја промена на околностите, која може да биде од значение за оцена на ризикот.

(2) Тој е должен без одлагање да го извести осигурителот за зголемувањето на ризикот, ако ризикот е зголемен со некоја негова постапка, а ако зголемувањето на ризикот се случило без негово учество, тој е должен да го извести во рок од 14 дена откога дознал за тоа.

(3) Ако зголемувањето на ризикот е толкало што осигурителот не би склучил договор ако постоела таква состојба во моментот на неговото заклучување, тој може да го раскине договорот.

(4) Ако зголемувањето на ризикот е толкало што осигурителот би склучил договор само со поголема премија да постоела таква состојба во моментот на склучувањето на договорот, тој може на договарачот на осигурувањето да му предложи нова стапка на премијата.

(5) Ако договарачот на осигурувањето не се согласи со новата стапка на премијата во рок од 14 дена од приемот на предлогот на новата стапка, договорот престанува според самиот закон.

(6) Договорот останува во сила и осигурителот повеќе не може да ги користи овластувањата да му предложи на договарачот на осигурувањето нова стапка на премијата или да го раскине договорот, ако не ги искористи тие овластувања во рок од еден месец откога на кој и да е начин дознал за зголемувањето на ризикот, или ако уште пред истекот на тој рок покаже на некој начин и истакне дека се согласува со продолжување на договорот (ако ја прими премијата, исплати надоместок за осигуран случај што настанал по тоа зголемување и слично). (член 970)

Кога осигурениот случај настане во меѓувреме

(7) Ако осигурениот случај настане пред да биде известен осигурителот за зголемувањето на ризикот или откако е известен за зголемувањето на ризикот, но пред да го раскине договорот, или постигне спогодба со договарачот на осигурувањето за зголемување на премијата, надоместокот се намалува во сразмер меѓу платените премии и премиите што би требало да се платат спрема зголемениот ризик. (член 971)

Намалување на ризикот

(8) Во случај кога по склучување на договорот за осигурување настанало намалување на ризикот, договарачот на осигурувањето има право да бара соодветно намалување на премијата, од денот кога за намалувањето го известил осигурителот.

Ако осигурителот не се согласи со намалувањето на премијата, договарачот на осигурувањето може да го раскине договорот. (Член 972)

ОБВРСКИ ЗА СПРЕЧУВАЊЕТО НА ОСИГУРЕН СЛУЧАЈ И СПАСУВАЊЕ, КАКО И ПРИДРЖУВАЊЕ КОН ОДРЕДБИТЕ ЗА ЗАШТИТНИ МЕРКИ

Член 21

(1) Осигурениот е должен да ги преземе пропишаните, договорените и сите други мерки потребни за да се спречи настапувањето на осигурениот случај, а ако осигурениот случај настапи, е должен да преземе сè што е во негова моќ да се ограничат неговите штетни последици.

(2) Осигурителот е должен да ги надомести трошоците, загубите како и другите штети причинети со разумен обид да се отстрани непосредната опасност од настапувањето на осигурениот случај, како и со обид да се ограничат неговите штетни последици, па и тогаш ако тие обиди останале без успех.

(3) Осигурителот е должен да го даде овој надоместок дури и ако тој заедно со надоместокот на штетата од осигурениот случај ја надминува сумата на осигурувањето.

(4) Ако осигуреникот не ја исполнити својата обврска за спречување на осигурениот случај или обврската за спасување, а за тоа нема оправдување, обврската на осигурителот се намалува за онолку за колку што настанала поголема штета поради тоа неисполнување. (член 982 став 1, 2, 3 и 4)

(5) Ако е одреден или договорен рокот до кога треба да се спроведуваат мерките за спречување на остварувањето или зголемувањето на опасноста (превентивни мерки), надоместокот на осигуреникот се исплатува и тогаш кога осигурениот случај настанал до истекот на тој рок и ако штетата е во причинска врска со пропишаните односно договорените мерки.

(6) Осигурителот има право да врши контрола на договорените и други одредби за заштитни мерки од ставот 1 на овој член.

ОБВРСКА НА ОСИГУРЕНИКОТ КОГА ЌЕ НАСТАНЕ ОСИГУРЕН СЛУЧАЈ

Член 22

(1) Кога ќе настане осигурен случај врз основа на кој се бара надоместок од осигурувањето, осигуреникот е должен да постапи на овој начин:

- 1) веднаш да преземе сè што е во негова можност за да ги ограничи неговите штетни последици и притоа да се придржува кон упатствата што му ги дал осигурителот или неговиот претставник;
- 2) да го извести осигурителот за настапување на осигурениот случај најдоцна во рок од три дена откога дознал за тоа (член 973 став 1);
- 3) што порано, а најдоцна во рок од три дена, писмено да ја потврди пријавата направена усно, телефонски, телеграфски или на кој било друг сличен начин;
- 4) во сите случаи предвидени со прописи, а особено кога штетата е предизвикана од пожар, експлозија, кражба, провална кражба, разбојништво и сообраќајна незгода, да се пријават на надлежниот орган за внатрешни работи и да се наведе кои предмети се уништени односно оштетени или се исчезнати при настанувањето на осигурениот случај;
- 5) веднаш по настанувањето на осигурениот случај, ако е тоа можно односно кога тоа околностите го дозволуваат, да се поднесе на осигурителот попис на уништените односно оштетените предмети со приближно назначување на нивната вредност; и
- 6) до доаѓањето на претставникот на осигурителот на самото место да не се менува состојбата на оштетените односно уништените предмети, освен ако промената е потребна во јавен интерес или поради намалување, односно поради продолжување со нормално производство.

Ако промената се изврши поради продолжување со нормално производство, осигуреникот е должен за тоа веднаш да го извести осигурителот преку телефон, со телекс или на кој било друг начин.

(2) Договарачот на осигурувањето е должен, независно од рокот во кој ја поднел пријавата за штетата, на претставникот на осигурителот да му ги даде сите податоци и други докази потребни за утврдување на причината, обемот и висината на штетата. Осигурителот исто така може да бара осигуреникот да прибави и други докази ако тоа е неопходно потребно и оправдано.

(3) Ако осигуреникот не ја изврши својата обврска за известување на осигурителот од став 1 точка 2 од овој член во одредено време, должен е да му ја надомести на осигурителот штетата што би ја имал овој поради тоа. (член 973 став 2)

VI. ОБВРСКИ НА ОСИГУРИТЕЛОТ И ВИСИНА НА НАДОМЕСТОКОТО ОД ОСИГУРУВАЊЕ

Член 23

- (1) Осигурителот има обврска да го исплати надоместокот од осигурувањето за штетата предизвикана со настанување на осигурениот случај по одредбите на овие Општи услови и по Условите за овој вид осигурување, според кој е склучен договорот за осигурувањето.
- (2) Износот на надоместокот не може да биде поголем од штетата што осигуреникот ја претрпел со настанувањето на осигурениот случај. (член 981 став 2)

ДОГОВОРЕНО САМОУЧЕСТВО (ФРАНШИЗА)

Член 24

Ако е договорено осигуреникот сам да сноси еден дел од штетата (договорно самоучество франшиза), ако настапи осигурен случај, надоместокот ќе се утврди така што на осигуреникот му отпаѓа дел од штетата во висина на договореното самоучество.

УТВРДУВАЊЕ И ПРОЦЕНА НА ШТЕТА

Член 25

- (1) Кога ќе ја прими пријавата за настанат осигурен случај, осигурителот е должен веднаш, а најдоцна во рок од три дена, да пристапи кон утврдување и процена на штетата, ако тоа не го направил, осигуреникот може да почне со отстранување на штетата под услов претходно комисиски да се утврди причината за настанување на осигурениот случај и обемот на оштетувањето.

Осигуреникот може и пред истекот на рокот од три дена да почне да ја отстранува штетата, ако тоа е потребно поради продолжување со нормално производство.

Штетата ја утврдуваат и ја проценуваат заедно осигуреникот и осигурителот, односно нивните овластени претставници.

- (2) Ако со договорот за осигурување вредноста на осигурениот предмет е утврдена спогодбено, надоместокот се определува според таа вредност, освен ако осигурителот докаже дека договорената вредност е значително поголема од вистинската вредност, а за таа разлика не постои оправдана причина (како на пример, осигурување на употребуван предмет на вредноста на таков нов предмет или осигурување на субективната вредност). (член 981 став 7)

СПАСЕНИ ДЕЛОВИ

Член 26

- (1) Ако поинаку не е договорено, спасените делови од уништените односно оштетените предмети остануваат кај осигуреникот. Осигуреникот нема право, по настанувањето на осигурениот случај, да му го препушти на осигурителот уништениот односно оштетениот осигурен предмет и да бара од него исплата на целата сума на осигурувањето односно на полната вредност.

(2) Вредноста на спасените, уништените, односно оштетените предмети или нивните делови се пресметува по пазарната вредност во местото на штетата според положбата на денот на настанувањето на осигурениот случај.

ОБВРСКИ НА ОСИГУРИТЕЛОТ

Исплата на надоместок од осигурување

Член 27

(1) Кога ќе настане осигурен случај, осигурителот е должен да го исплати надоместокот или сумата определена со договорот во договорниот рок, кој не може да биде подолг од 14 дена, сметајќи откога осигурителот добил известување дека настанал осигурениот случај.

(2) Ако за утврдување на постоењето на обврската на осигурителот и на нејзиниот износ е потребно извесно време, овој рок почнува да тече од денот кога е утврдено постоењето на неговата обврска и нејзиниот износ.

(3) Ако износот на обврската на осигурителот не биде утврден во рокот определен во ставот 1 на овој член, осигурителот е должен на барање од овластеното лице, да го исплати износот на неспорниот дел од својата обврска на име аванс. (член 975)

(4) Исплатата на надоместок на носителите на залогот и други права:

- 1) по настанувањето на осигурениот случај, заложни права и други права што порано постоееле на осигурениот предмет имаат за предмет долговен надоместок како во случај на осигурување сопствени предмети, така и во случај на осигурување туѓи предмети, поради обврска на нивното чување и враќање, па осигурителот не може да исплати надоместок на осигуреникот без согласност на носителот на тие права;
- 2) овие лица можат да бараат непосредно од осигурителот, во границите на сумата на осигурувањето и според законскиот ред, да им ги исплатат нивните побарувања;
- 3) меѓутоа, ако во моментот на исплатата осигурителот не знаел ниту можел да знае за тие права, извршената исплата на надоместокот на осигуреникот останува правосилна.

ВРАЌАЊЕ НА ПРЕМИЈА

Член 28

(1) Ако осигурениот предмет биде уништен пред почетокот на обврската на осигурителот, на договарачот на осигурувањето му се враќа износот на платената премија.

Ако осигурениот предмет биде уништен по отпочнувањето на обврската на осигурителот од ризиците што не се опфатени со осигурувањето, на договарачот на осигурувањето му се враќа износот на премијата за неискористеното времетраење на осигурувањето.

(2) Ако осигурениот предмет биде уништен по отпочнувањето на обврската на осигурителот од ризиците опфатени со осигурувањето, на осигурителот му припаѓа целиот износ на премијата за тековната година на осигурувањето, односно за договореното времетраење на осигурувањето.

(3) Со престанување на договорот за осигурување во сите други случаи пред истекот на времето за кое премијата е платена, премијата му припаѓа на осигурителот само до завршетокот на денот до кога тој бил во обврска, ако не е поинаку договорено.

VII. ТРАЕЊЕ НА ОСИГУРУВАЊЕТО

Почеток на дејството на осигурувањето

Член 29

(1) Ако поинаку не е договорено, договорот за осигурување произведува свое дејство почнувајќи од дваесет и четвртиот час на денот што е означен во полисата како ден на почетокот на траењето на осигурувањето, па сè до завршувањето на последниот ден на рокот за кој е договорено осигурувањето. (член 978 став 1)

(2) Ако рокот на траење на осигурувањето не е одреден со договор, секоја страна може да го раскине договорот со денот на истекот на тековната година на осигурувањето, известувајќи ја по писмен пат другата странка најдоцна три месеци пред истекот на тековната година на осигурување. (член 978 став 2)

Во тој случај договорот за осигурување престанува со истекот на 24 часа на последниот ден од тековната година на осигурувањето.

(3) Ако осигурувањето е склучено со рок подолг од пет години, секоја страна може по истекот на овој рок при отказен рок од шест месеци писмено да ѝ изјави на другата страна дека го раскинува договорот. (член 978 став 3)

(4) Со договорот не може да се исклучи правото на секоја страна да го раскине договорот како што е напред изложено. (член 978 став 4)

(5) Ако договарачот на осигурувањето го раскине договорот склучен на рок подолг од 5 години, должен е да ја плати разликата на премијата со одобрен попуст за времетраењето на осигурувањето.

ПОЧЕТОК И ПРЕСТАНОК НА ОБВРСКАТА НА ОСИГУРИТЕЛОТ

Последици од неисплатата на премија

Член 30

(1) Обврската на осигурителот од осигурувањето почнува ако поинаку не се договори, односно доколку со Условите за одделни видови осигурувања не е поинаку одредено, по истек на 24 часа од денот што во полисата е назначен како почеток на осигурувањето ако од тој ден е платена премијата, а инаку по истек на 24 часа од денот на уплатата на премијата.

(2) Ако е договорено премијата да се плаќа по склучувањето на договорот, обврската на осигурителот да го исплати надоместот од осигурувањето почнува од денот определен во договорот како ден за почеток на осигурувањето. (член 969 став 2)

(3) Може да се договори обврската на осигурителот да почнува од моментот на склучување на договорот за осигурување.

(4) Ако договарачот на осигурувањето премијата што стасала по склучување на договорот не ја плати до стасаноста, ниту тоа го стори некое друго заинтересирано лице, договорот за осигурување престанува според самиот закон по истекот на рокот од 30 дена откога на договарачот на осигурувањето му е врачено препорачано писмо од осигурителот со известување за стасаноста на премијата, но со тоа што тој рок да не може да истече пред да поминат триесет дена од стасаноста на премијата.

(5) Во секој случај договорот за осигурување престанува според самиот закон ако премијата не биде платена во рок од една година од денот на стасаноста (член 969 став 3 и 4).

(6) Обврската на осигурителот престанува:

1) кај договор за осигурување со одреден рок на траење со истек на 24-тиот час од денот што во полисата е означен како ден на истек на осигурувањето, ако не е

поинаку договорено, односно ако во Условите или со одделните Услови за осигурување за поедини видови осигурувања, не е одредено поинаку;

2) кај договор за осигурување со неодреден рок на траење, ако во полисата е означен само почетокот на осигурувањето, осигурувањето, со примена на став 4 и 5 од овој член, се продолжува од година во година, освен ако некоја од договорните странки најдоцна три месеци пред истекот на тековната година од осигурувањето, писмено ја извести другата странка дека не сака да го продолжи договорот за осигурување. Во тој случај договорот за осигурување престанува со истекот на дваесет и четири часа на последниот ден од тековната година на осигурувањето.

VIII. ШТЕТА И ОСИГУРЕНИ РИЗИЦИ

Штети покриени со осигурувањето

Член 31

Осигурителот е должен да ги надомести штетите настанати случајно или по вина на договарачот на осигурувањето, на осигуреникот или на корисникот на осигурувањето, освен ако во поглед на определена штета оваа негова обврска изречно е исклучена со договорот за осигурување. (член 985 став 1)

ШТЕТИ ШТО НЕ СЕ ПОКРИЕНИ СО ОСИГУРУВАЊЕТО

Член 32

Осигурителот не е должен да надомести штета ако таа е предизвикана од:

1. Војна, инвазија, дејства на странски непријатели, непријателски или воени операции (без оглед дали војната е објавена или не), граѓанска војна, буна, револуција, востание, граѓански немири; воена или узурпаторска сила (член 987).
2.
  - а) биолошка или хемиска контаминација;
  - б) проектили, бомби, гранати, експлозивни средства; в) поради секое дејство на тероризам.

За примена на овој доплаток, дејство на тероризам значи дејство, вклучувајќи, но не и ограничување на употреба на сила или насилиство и/или закана со нив на лице или група лица, без оглед дали дејствуваат сами или во корист на, или во врска со која било организација (и) или влада (и) обврзани со политички, религиозни, идеолошки или етнички цели и причини вклучувајќи и намера да се влијае врз

влада и/или да се изложи јавноста или дел од јавноста под страв.

За примена на а) контаминација значи контаминација, труење или превентива и/или ограничување на употреба на објект поради влијание на хемиски и/или биолошки материји.

Овој доплаток исклучува и загуба, штета, цена или трошок од секаков вид директно или индиректно настанат од последица од или во врска со дејство преземено за контрола, превенција, задушување или кој било начин што се однесува за (1) и/или

(2) погоре.

Ако преземачите на осигурување потврдат дека поради овој исклучок, штета, загуба, цена или трошок не се покриени со ова осигурување, товарот за докажување на спротивното паѓа на осигуреникот (член 987).

3. Намерно или со измама на договарачот на осигурувањето, осигуреникот или корисникот на осигурувањето.

Но, ако се остварил осигурен случај, осигурителот е должен да ја надомести секоја штета

предизвикана од некое лице за чии постапки осигуреникот одговара по која било основа, без оглед на тоа дали штетата е предизвикана од немарност или намерно.

IX. ПРЕМИНУВАЊЕ НА ДОГОВОРОТ И ИСПЛАТА НА НАДОМЕСТОКОТ ОД ОСИГУРУВАЊЕТО НА ДРУГ

Преминување на договорот врз прибавувачот на осигурен предмет

Член 33

- (1) Во случај на отуѓување на осигурен предмет, како и на предмет во врска со чија употреба е склучено осигурување од одговорност, правата и обврските на договорачот на осигурувањето преминуваат, според самиот закон, врз прибавувачот, освен ако не е договорено поинаку.
- (2) Ако е отуѓен само еден дел од осигурените предмети, кои во поглед на осигурувањето не сочинуваат посебна целина, договорот за осигурување престанува според самиот закон во поглед на отуѓените предмети.
- (3) Во случај кога поради отуѓување на предмет ќе се зголеми или ќе се намали веројатноста за настанување осигурен случај, се применуваат општите одредби за зголемувањето или за намалувањето на ризикот.
- (4) Договорачот на осигурувањето кој нема да го извести осигурителот дека осигурениот предмет е отуѓен, останува во обврска за плаќање на премиите што стасуваат и по денот на отуѓувањето.
- (5) Осигурителот и прибавувачот на осигурениот предмет можат да се откажат од осигурувањето со отказен рок од 15 дена, со тоа што се должни отказот да го поднесат најдоцна во рок од 30 дена од дознавањето за отуѓувањето. (член 993 став 1 до 5)
Ако договорот во смисла на претходниот став (алинеја) се откаже, договорот за осигурување престанува по истекот на 24-тиот час од денот кога истекува отказниот рок. Ако отказот се испраќа преку пошта препорачано, како ден на отказот се смета денот кога се предава во пошта.
- (6) Договорот за осигурување не може да се раскине ако полисата на осигурувањето е издадена на доносител или по наредба. (член 993 став 6)

X. ПРЕМИНУВАЊЕ НА ПРАВАТА НА ОСИГУРЕНИКОТ СПРЕМА ОДГОВОРНОТО ЛИЦЕ ВРЗ ОСИГУРИТЕЛОТ (СУБРОГАЦИЈА)

Член 34

- (1) Со исплата на надоместокот од осигурувањето, преминуваат врз осигурителот, според самиот закон, до висината на исплатениот надоместок, сите права на осигуреникот спрема лицето кое по која и да е основа е одговорно за штетата.
- (2) Ако по вина на осигуреникот е оневозможено ова преминување на правата врз осигурителот, во целост или делумно, осигурителот се ослободува во соодветна мера од својата обврска спрема осигуреникот.
- (3) Преминувањето на правата од осигуреникот врз осигурителот не може да биде на штета на осигуреникот, па ако надоместокот што осигуреникот го добил од осигурителот од каква и да е причина е понизок од штетата што ја претрпел, осигуреникот има право од средствата на одговорното лице да му се исплати остатокот на надоместокот пред да се исплати

побарувањето на осигурителот врз основа на правата што преминале врз него.

(4) По исклучок од правилото за преминување на правата на осигуреникот врз осигурителот, овие права не преминуваат врз осигурителот ако штетата ја причинило лице во сродство во права линија со осигуреникот или лице за чии постапки осигуреникот одговара, или кое живее со него во исто домаќинство или лице кое е работник на осигуреникот, освен ако тие лица ја причиниле штетата намерно.

(5) Ако некое од лицата споменати во став (4) на овој член било осигурено од одговорност, осигурителот може да го бара од неговиот осигурител надоместокот на износот што му го исплатил на осигуреникот. (член 995)

XI. ЗАСТАРУВАЊЕ НА ПОБАРУВАЊА

Член 35

(1) Побарувањата на договарачот на осигурување, односно на трето лице од договорот за осигурување склучен според овие Услови застаруваат за три години, сметајќи од првиот ден по истекот на календарската година во која настанало побарувањето.

(2) Ако заинтересираното лице докаже дека до денот определен во став (1) на овој член не знаело дека настанал осигурениот случај, застарувањето почнува од денот кога дознало за тоа, со тоа што во секој случај побарувањето застарува за пет години од денот определен во став 1 на овој член.

(3) Побарувањата на осигурителот од договорот за осигурување застаруваат за три години.

(4) Кога во случај на осигурување од одговорноста на трет, оштетеното лице бара надоместок од осигуреникот или го добие од него, застарувањето на барањето на осигуреникот спрема осигурителот почнува од денот кога оштетеното лице барало по судски пат надоместок од осигуреникот, односно кога осигуреникот го обесштетил.

(5) Непосредно барање на трето оштетено лице спрема осигурителот застарува за истото време за кое застарува неговото барање спрема осигуреникот одговорен за штетата.

(6) Застарувањето на побарување кое му припаѓа на осигурителот спрема третото лице одговорно за настапување на осигурениот случај почнува да тече тогаш кога и застарувањето на побарување на осигуреникот спрема тоа лице и се навршува во истиот рок. (член 369)

XII. ПРОЦЕС НА АРБИТРАЖА ВО СЛУЧАЈ НА СПОР

Член 36

Доколку по кој било дел од овој договор (полиса за осигурување) дојде до спор, двете страни (осигуреникот и осигурителот) ќе започнат меѓусебни преговори во траење од најмалку еден месец. Доколку во рокот од даден месец преговорите не завршат со договор за настанатиот спор, меѓусебните преговори ќе продолжат и во наредните месец дена, ако за тоа се согласни и двете страни.

По исцрпувањето на рокот за меѓусебни преговори, двете страни пристапуваат кон арбитражта. Арбитражата е водена од арбитражна комисија. Арбитражната комисија се состои од три члена, од кои по еден делегиран од секоја од двете страни во рок од 7 (седум) дена по исцрпувањето на рокот за преговори. Членовите на арбитражната комисија, делегирани од двете страни, именуваат претседател на арбитражната комисија во рок од 15 дена.

Претседателот треба да биде стручен за областа за која се води арбитражата, со најмалку 4 години работно искуство во таа област. Доколку двете страни не се договорат за името на претседателот на арбитражната комисија, тој ќе биде именуван од една од следните институции: факултетот што ја покрива областа на спорот, друштвото на проценители или Стопанската комора на РМ.

Ниту една од страните нема право да отповика свој член од арбитражната комисија до завршувањето на нејзината работа, која не може да трае подолго од 3 месеци од денот на именувањето на нејзиниот претседател. По исклучок од претходниот рок, арбитражната комисија го продолжува своето работење само со писмена согласност на двете страни.

Арбитражната комисија своите одлуки ги носи со мнозинство гласови. Двете страни се обврзуваат дека ќе ги почитуваат одлуките на арбитражната комисија како конечни и неотповикливи. До завршувањето на меѓусебните преговори, евентуални и на работата на арбитражната комисија и двете страни се откажуваат од поведување судска постапка.

XIII. ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 37

Постапка по приговори

Во случај осигурителот и осигуреникот да не се согласат по однос на обемот и висината на штетата, осигуреникот има право на приговор во рок од осум дена од приемот на писменото известување од осигурителот до Второстепената комисија за решавање штети по приговор, што е должна во рок од 30 дена да одговори по приговорот.

Член 38

Постапка по жалба

Договарачот, односно осигуреникот во однос на работењето на Друштвото има право на жалба до Агенцијата за супервизија во осигурување како надлежен орган за супервизија на друштвата за осигурување.

Член 39

Решавање спорови

Евентуалните спорови што би произлегле од договорот за осигурување договорните страни ќе ги решаваат спогодбено, а доколку не дојде до спогодба, надлежен е стварно надлежниот суд според местото на склучување на договорот за осигурување.

Претседател на Управен одбор

Марко Микиќ

